

DJELA
SPIRIDIONA ŠPIRE BRUSINE
U FONDU
ZNANSTVENE KNJIŽNICE ZADAR

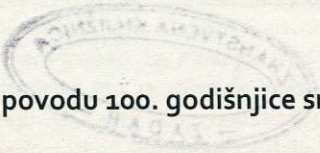
katalog izložbe

285604 D
Misc. D 35238 D

ID 120922029

**DJELA
SPIRIDIONA ŠPIRE BRUSINE
u fondu Znanstvene knjižnice Zadar**

katalog izložbe

Izložba u povodu 100. godišnjice smrti Špire Brusine

**Izložbena dvorana Znanstvene knjižnice Zadar
21. svibnja – 6. lipnja 2008.**

Autorica izložbe i predgovora: Milenka Bukvić

Obrada kataložnih jedinica: diplomirane knjižničarke ZKZD

Priprema izložbe i popis kataložnih jedinica:
Željka Aleksić, Mihaela Šimat

Oblikovanje plakata i kataloga: Igor Čolak, Milenka Bukvić

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar

UDK 59-05 Brusina, S.(064)

ZNANSTVENA knjižnica (Zadar)

Djela Spiridiona Špire Brusine u fondu
Znanstvene knjižnice Zadar : katalog izložbe /
<autor izložbe i predgovora Milenka Bukvić ;
popis kataložnih jedinica Željka Aleksić, Mihaela
Šimat>. - Zadar : Znanstvena knjižnica Zadar,
2008. - 12 str. ; 24 cm

ISBN 978-953-7256-07-4

120922029

Tisak: FG Grafika

Naklada: 200 primjeraka

Korice:

Vlaho Bukovac: Portret Špire Brusine. Zagreb, 1895.

191
2008

Predgovor

Dana 21. svibnja 2008. godine navršava se 100 godina od smrti Spiridiona Špire Brusine, našeg sugrađanina, jednog od najvećih hrvatskih i europskih prirodoslovaca, znanstvenika koji je čitav svoj život posvetio proučavanju mekušaca.

Rođen je u Zadru 11. prosinca 1845. od oca Giorgia (Gjuro, Juraj), učitelja i majke Josipe rođ. Degan kao sedmo od petnaestero djece u obitelji. Njegov djed Giovanni doselio se u naše krajeve početkom 19. stoljeća iz Palmanove u talijanskoj pokrajini Furlaniji. Živeći u Zadru obitelj se tijekom vremena posve pohrvatala pa se Brusina u zreloj dobi kao gorljivi hrvatski rodoljub zalagao za sjedinjenje Dalmacije s ostatkom Hrvatske.

U školi ga je najviše zanimao prirodopis, pa je već u dobi od desetak godina imao zbirku morskih puževa i školjkaša. Prilikom jednog posjeta Ninu u pijesku je pronašao nepoznatog puža kojega je kasnije opisao kao novu vrstu. U gimnaziji poduzima prirodoslovno putovanje zadarskom okolicom tijekom kojega je skupljao primjerke za svoju zbirku i vodio dnevnik. Sudjelujući 1864. godine na prvoj hrvatskoj izložbi u Zagrebu sa svojim zbirkama osvaja brončanu medalju. Velik utjecaj na mladoga Brusinu u gimnaziji je imao njegov profesor iz prirodoslovlja i fizike, liječnik Frane Danilo. Kada se Brusina po završenoj gimnaziji 1865. uputio u Beč na studij prirodnih znanosti, Danilo mu je priložio svoje preporuke. Na bečkom je Sveučilištu četiri semestra studirao prirodne znanosti. Tijekom studija sve slobodno vrijeme provodio je u muzeju. Kako je pokazao izniman smisao za muzejski rad već pri kraju četvrtog semestra ponuđeno mu je, doduše neplaćeno, radno mjesto u bečkom muzeju. U Zadru mu, međutim, umire otac i u proljeće 1867. zbog nedostatka sredstava za daljnji studij mora se vratiti kući. Po povratku u Zadar radio je kratko kao suplent na zadarskoj Gimnaziji, a 1868. biva primljen za pristava (pripravnik) u

Prirodoslovni odjel Narodnoga zemaljskog muzeja u Zagrebu. U isto vrijeme na arheološkom odjelu toga muzeja zapošljava se Šime Ljubić. Njegovo bečko iskustvo sada je došlo do pravog izražaja. Podigao je Muzej na visoku znanstvenu razinu, upotpunio je zbirke i knjižnicu te organizirao rad na proučavanju domaće faune.

Kao jedan od osnivača Hrvatskog prirodoslovnog društva 1885. postaje i njegovim prvim predsjednikom. Pokrenuo je i uređivao Glasnik toga Društva, a od umirovljenja 1900. godine bio je njegov doživotni počasni član.

Njegov znanstveni rad bogat je i raznolik: napisao je oko 150 članaka u domaćim i stranim publikacijama, većih i manjih monografija od kojih je čak 60 posvećeno njegovom najjačem polju znanstvenog interesa – mekušcima. Opisao je mnoge nove vrste i rodove, osobito tercijarne, a nazive im je često davao po imenima naših značajnih ljudi i znanstvenika. Ne manje vrijedno je njegovo proučavanje ornitologije. Prikupio je znatnu zbirku ptica, opisao njihovo seljenje i popisao stručno i narodno nazivlje.

Zalagao se i puno učinio za osnivanje prve oceanografske ustanove kod nas, tzv. Hrvatske biološke postaje, te za osnivanje zoološkog perivoja u Zagrebu. Upoznavši se kroz Darwinova djela s teorijom evolucije, postaje njezinim gorljivim zagovornikom u nas.

U privatnom životu Brusina se dvaput ženio. Iz prvog braka sa Zagrepčankom Emom Jenko imao je sina Branimira (1876.-1954.), čija je majka umrla mjesec dana poslije njegova rođenja. U drugom braku sa Zadrankom Eginom Maddalena nije imao djece. Od sina Branimira imao je dva unuka, ali ni od jednog nije imao daljnjeg potomstva pa je loza Brusina u Hrvatskoj izumrla. Brusina je umro od raka jetre 21. svibnja 1908. godine u Zagrebu, gdje je i pokopan na Mirogoju.

Njegov znanstveni organizatorski rad ima temeljnu važnost za razvoj biologije u nas. Priznanja koja je dobio u domovini i izvan njenih granica, kao i članstvo u mnogim stranim akademijama doprinijela su poznavanju hrvatske znanosti u svjetskim razmjerima. Kao priznanje za njegov doprinos otkrivanju novih vrsta njegovo ime danas nosi više vrsta školjki i puževa.

Ova izložba u povodu 100. godišnjice njegove smrti mali je znak zahvalnosti Brusini za izniman doprinos razvoju našeg prirodoslovja i hrvatskoj znanosti uopće, a mladima poticaj da se od malih nogu bave istraživanjima jer uvijek ima novih vrsta koje čekaju da ih netko otkrije. Izloženo je trideset originalnih radova Špire Brusine koje u svom fondu čuva Znanstvena knjižnica. U Knjižnicu su pristigli kao dar samog autora s njegovom osobnom posvetom i potpisom. Zbog obimne zastupljenosti njegovih radova u periodicima izložili smo samo manji broj značajnijih radova.

Pored njegovih originalnih djela izložili smo i petnaest važnijih radova posvećenih njemu i njegovom radu, a koji mogu poslužiti kao izvor za proučavanje Špire Brusine.

Milenka Bukvić

**RADOVI SPIRIDIONA BRUSINE
U FONDU ZNANSTVENE KNJIŽNICE ZADAR**

Monografije

1. Conchiglie Dalmate : inedite (circa 90 specie) ; (Edito per cura dell'Imperiale e Reale Societa Zoologico-Botanica di Vienna. Fa parte degli Atti della Societa per l'anno 1865) / per Spiridione Brusina. Vienna, 1865. 7444 Misc.C 78

2. Contribution a la malacologie de la Croatie / par Spiridion Brusina ; traduite en francais par F. Šuler. Zagreb, 1870.
7662 Misc.C 81

3. Contribuzione pella fauna dei molluschi dalmati ; (Edito per cura dell'Imperiale e Reale Societa Zoologico-Botanica di Vienna. Compreso nel XVI volume Atti della Societa per l'anno 1866) / per Spiridione Brusina. Vienna, 1866.
7445 Misc.C 79

4. Due nuovi pesciolini da aquari / per S. Brusina. Venezia, 1899. 45724 Misc.C 11289

5. Dva popisa dalmatinskih riba = Due elenchi dei pesci della Dalmazia / od M. Botteri-a = di M. Botteri ; s dodacima Heckel-a, Belloti-a, Stalio-a i dr. = coll'aggiunte di Heckel, Bellotti, Stalio ecc. ; i s uvodom od S. Brusine = e con introduzione di S. Brusine. Zagreb, 1891. 16402 Misc.C 3035

6. E. Arrigoni degli Oddi. Atlante ornitologico. Ucelli Europei. Milano 1902 / von Sp. Brusina. <Leipzig>, 1902.
105173 Misc.C 24435

7. Fauna fossile terziaria di Markuševac in Croazia : con un elenco delle Dreissensidae della Dalmazia, Croazia e Slavonia / descritta da S. Brusina. Zagreb, 1892. 18946 Misc.C 3310
8. Frammenti di malacologia terziaria serba : (con una tavola) / raccolti da S. Brusina. Beograd, 1893. 45986 Misc.C 11482
9. Gasteropodes nouveaux de l'Adriatique / par Spiridon Brusina. Paris, 1869. 9945 Misc.C 86
10. Gragja za neogensku malakološku faunu Dalmacije, Hrvatske i Slavonije uz neke vrste iz Bosne, Hercegovine i Srbije : sa 21 tablicom = Materiaux pour la faune malacologique neogene de la Dalmatie, de la Croatie et de la Slavonie avec des especes de la Bosnie, de l'Herzegovine et de la Serbie : avec atlas de 21 planches / složio, par Spiridion Brusina. Zagreb, 1897. 100638-a
11. I. E. Kuzmić : biografičke crtice / napisao S. Brusina. U Zagrebu, 1881. 9945 Misc.C 84
12. Iconographia molluscorum fossilium in tellure tertiaria Hungariae, Croatiae, Slavoniae, Dalmatiae, Bosniae, Herzegovinae, Serbiae et Bulgariae inventorum : Atlas : (XXX tabularum lithographicarum volumen) / edidit Spiridion Brusina. Zagrabiae = Zagreb = Agram, 1902. 18359-C

13. Imenik morskih ljuštunjaka okoline zadarske dr. F. Danila i G. B. Sandri-a = Elenco dei molluschi lamellibranchiati dei dintorni di Zara del dr. F. Danilo e G. B. Sandri ; sa uvodom od, con introduzione di S. Brusina. Zagreb, 1891.

16403 Misc.C 3036

14. Monographie des Campylaea de la Dalmatie et de la Croatie / par Spiridion Brusina ; traduit de l'italien, sur l'original, par Theophile Lecomte. Bruxelles, 1869.

7663 Misc.C 82

15. Naravoslovne crtice sa sjevero-istočne obale Jadranskoga mora / sabrao Spiridion Brusina.

Dio 2 : Putopis : godine 1873. U Zagrebu, 1874.

28380 Misc.C 8222/2

Dio 3 : Putopis : godine 1901. U Zagrebu, 1905.

28380 Misc.C 8222/3

16. Naravoslovne crtice sa sjeveroistočne obale Jadranskoga mora / Spiridion Brusina. Zagreb, 1995. 218283-e

17. O zoološkim perivojima / napisao S. Brusina. Zagreb, 1903. 49154 Misc.C 12406

18. L'ornitologia della Bulgaria, del Montenero e della Grecia del Reiser / recensione del S. Brusina. Siena, 1906.

18423 Misc.C 3190

19. Prinesci malakologiji hrvatskoj / napisao Spiro Brusina Zadraniin. U Zagrebu, 1867.

9945 Misc.C 87, 33650 Misc.C 9298

20. Prinesci malakologiji jadranskoj : izvadjeni iz rukopisa "Descrizione de' crostacei, e de' pesci che abitano le Lagune e Golfo Veneto, rappresentanti in figure, a chiaro-scuro ed a colori dall' abate Stefano Chiereghini Ven. Clodiense" / raztumači jih Spiro Brusina. U Zagrebu, 1870. 7661 Misc.C 80

21. Ptice hrvatsko-srpske : s obzirom na ostali slovenski jug : priprema za hrvatsko-srpsku ornitologiju / sastavio Spiro Brusina. Biograd, 1892. <2>. 15013-C/2

22. Sastanak ornitologa i izložba ptica u Beču / napisao S. Brusina. Zagreb, 1884. 9945 Misc.C 83

23. Stjepan Schulzer Mueggenburžki : biografičke crtice : (na temelju neizdane autobiografije i privatnoga dopisivanja sa Schulzerom.) / složio S. Brusina. U Zagrebu, 1880. 9945 Misc.C 85

Članci u periodicima - IZBOR

24. Biološke postaje. // Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 8(1893), str. 87-124. 31911 Per D-453

25. Faunistički prilozi sa putovanja jachte „Margite“ po Jadranskom moru. // Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva. 9(1896), str. 261-297.

33736 Per D-463

26. Jedan decenium naše zoologičke literature 1867-1877. // Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 52, (1880), str. 190-272. 28454 Per D-460
27. Morski psi Sredozemnoga i Crljenoga mora. // Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva. 3(1888), str. 167-230. 33736 Per D-463
28. Prilozi paleontologiji hrvatskoj ili kopnene i slatkododne terciarne izkopine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. // Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 28, (1874), str. 1-109. 28454 Per D-460
29. Riba „mlijeko“ u Dalmatinaca. // Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva. 4(1889), str. 65-71. 33736 Per D-463
30. Zoologija i Hrvati : (zoološka bibliografija od god. 1842. do kraja god. 1885.). // Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 80, (1885), str. 186-245. 28454 Per D-460

VAŽNIJI RADÓVI I IZVORI ZA POZNAVANJE SPIRIDIONA BRUSINE

Monografije

1. Balabanić, J. Brusina prirodoslovac : Spiridion (Špiro) Brusina : (1845-1908) : k 80. obljetnici njegove smrti. Zagreb, 1988. 191952 Misc.D 25045

2. Borelli, H. Caccia a tre *Physeter macrocephalus* nel 1886. : lettera del conte U. Borelli al prof. S. Brusina. Zagreb, 1889. 45713 Misc.C 11278

3. Prvo znanstveno putovanje Spiridiona Brusine : tragom mladog prirodoslovca obrovačkim krajem : Zrmanja, Velebit, Krka : 1863.-2006.-2007. / Josip Balabanić ... <et al.>. Obrovac <i. e.> Zagreb, 2007. 284120 Misc B 20491

4. Spiridion (Špiro) Brusina : (1845.-1908.) : 80. obljetnica smrti hrvatskoga prirodoslovca : zbornik radova sa znanstvenoga skupa održanoga u Zadru 4. i 5. listopada godine 1989. / <glavni urednik Josip Balabanić>. Zadar, 1991. 203857-a

5. Znanost u Hrvata : prirodoslovlje i njegova primjena = Centuries of natural science in Croatia : theory and application : MGC, Klovićevi dvori, Zagreb, lipanj - listopad 1996. / <autorica izložbe, author of the exhibition Greta Pifat Mrzljak>. Zagreb, 1997. Dio 2. 224574-a/2

Članci u periodicima

6. Balabanić, J. The one hundredth birthday of our journal. // *Periodicum biologorum*. 88, 2(1986), str. 77-80. 42740 Per D-886

7. Balabanić, J. Prirodna znanost u istraživanjima, pothvatima i idejama prirodoslovca S. Brusine. // *Radovi Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*. 3, (1993), str. 187-201. 207873 Per D-3231

8. Balabanić, J. Spiridon Brusina (1845-1908) Croatian Zoologist and Darwinist. // Periodicum biologorum. 81, 3(1979), str. 539-545. 42740 Per D-886

9. Gamulin, T. Špiro Brusina i istraživanje Jadranskog mora. // Rad JAZU. 404, (1983), str. 241-309. 28454 Per D-460

10. Hoić, I. Prvo naučno putovanje „Margitom“ jahtom nautičke škole u Bakru. // Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva. 9(1896), str. 151-260. 33736 Per D-463

11. Kochanski-Devide, V. Prilozi povijesti geoloških znanosti u Hrvatskoj II. Spiridon Brusina. // Geološki vjesnik. 27(1975), str. 365-385. 42736 Per D-938

12. Pavlović, P. S. Spiro Brusina. Nekrolog s popisom radova. // Ljetopis JAZU. 25, 1910, (1911), str. 130-168. 31911 Per D-453

13. Silobrčić, V. The 80th volume of our Journal. // Periodicum biologorum. 80, (1978), str. 3-12. 42740 Per D-886

14. Vukotinović, Lj. Tvorba i njezino trajanje. // Rad JAZU. 11, (1870), str. 125-145. 28454 Per D-460

15. Zavodnik, D. 400 years of the Adriatic marine science. // Thalassia Jugoslavica. 19, (1893), str. 404-429. 60191 Per C-269

285604

730

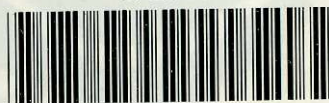
Misc. D

35238

D

ZNANSTVENA KNJIŽNICA
ZADAR

730108876